

Oprettelsen af saadanne Institutioner er nemlig til Fagets Bedste; de ville være i den Grad i alles Interesse, at der er Rimelighed og Billighed i, at det ved Lov forhindres, at Smaalighed bringer enkelte til at holde sig udenfor. Det kan endog godt tænkes, at disse enkeltes Eksempel smitter, saa at det ender med at blive et Mindretal af overbeviste og fremstreditsvenlige Haandværkere, som maa bære den tunge Byrde ved den Slags Institutioner, medens det større Flertal er dem en Klods om Benet, der hindrer dem i at arbejde og selv nyde Fordelene af disse Institutioner uden at bidrage til dem. Jeg tror ikke, det er nogen Frihedskrænkelse; men jeg vil føje til, at jeg nok kunde tænke mig, at man kunde sige, og maatte vil en eller anden af dette Tings ærede Medlemmer sige: hvorfor skulle vi i Grunden have Lovbestemmelser om den Slags Ting? Kan det ikke laves ved privat Sammenlutning? Jeg vil dertil svare: jo, det tror jeg godt, det kan. Man ser jo adskillige lignende Ting, der skildes privat Sammenlutning, maatte særlig hos Arbejderne, men ogsaa blandt Mestrene, og jeg for min Part finder for Resten, at det ikke har saa lidt tiltalende ved sig og maatte mere tiltalende end en Lovbestemmelse. Jeg tror, at det kan lade sig gøre, men jeg skal tillade mig at gøre opmærksom paa, at det kun kan lade sig gøre netop i Kraft af den samme Skrøbelighed hos Menneskene i Almindelighed og Haandværkerne i Særdeleshed. Det kan kun lade sig gøre ved, at de, som blive enige, ogsaa blive enige om at anvende en Smule Tvang paa dem, som ikke blive enige. Nu er det ikke ubekendt — jeg siger det ikke som nogen Kritik eller for at rette nogen Bebrejdelse — at der findes adskillige Eksempler paa, at Svendefagforeninger have anvendt en saadan Tvang. Jeg siger det ikke som nogen Kritik, jeg anerkender, at de ere nødte til at gøre det. Naar man lever under fuldstændig Næringsfrihed, altsaa Lovløshed paa sit Fags Omraade, er man nød til selv at skabe de Love, hvorefter man skal leve, og skønt jeg selvfølgelig ikke i mindste Maade kan sympatisere med, at en Mand f. Eks. faar Prygl, fordi han ikke vil deltage i en Strejke eller andet slikt, saa finder jeg, at dette Tryk, naar det ikke gaar ud over visse Grænser, til en vis Grad

er berettiget. Denne Lovløse Tilstand tvinger jo Arbejderne til at udøve en vis Tvang, og jeg er ogsaa overbevist om, at den samme Lovløshed vil tvinge Mestrene til at gøre det samme. Det bliver maasse ikke gennem Prygl, men f. Eks. gennem Sammenlutning mellem Leverandører af Raastoffer om at udelukke den enkelte, som ikke vil gaa med. Grunden til, at jeg anbefaler, at denne Lovbestemmelse optages i Loven og meget ønsket den gennemført, er den, at det vel altsammen kan opnaas ad frivillig Vej, men at den saakaldte Frivillighed i Virkeligheden ofte betyder en Tvang, en Brutaltet i enkelte Tilfælde, saa at jeg vilde foretrække, at Loven gjorde det til en Pligt for Haandværkerne som for Grossererne at yde Bidrag til deres Fags Fællesorganisation. Jeg tror, at man paa en smukkere og med Friheden mere stemmende Maade opnaar det samme ved en Lovbestemmelse, og at det er en misforstaaet Opfattelse af Friheden, naar man tror sig krænklet ved at indføre en saadan Lovbestemmelse.

Til Slutning skal jeg kun udtale, at jeg egentlig beklager, at de Bestemmelser, som Lovforslaget tidligere har indeholdt om Bestatning af Aktieselskaber og Filialer ere blevne udtagne deraf, idet det sikkert er en af de allernødvendigste Ting, at hæve den Ulighed i Konkurrenceforholdet, der hersker mellem de pengesterke Forretninger, der oprettes i Form af Filialer eller som Aktieselskaber, og den private næringsdrivende, som maa stutte sig paa sin Kommune af sit Erhverv. Men da Udtagelsen er motiveret med, at Bestemmelsen er optagen i en særlig Lov, og da den, saa vidt jeg forstod, haabes gennemført paa denne Lov, skal jeg slutte mig til dette Haab og tillige udtale Haabet om, at det maa ske snart. Det er for saa vidt naturligt, at den findes paa en saadan særlig Lov, men dersom der lægges Stene i Vejen for denne særlige Lovs Fremme, vil jeg haabe, at Bestemmelsen maa vende tilbage og, midlertidig i det mindste, blive indsat paa Næringsloven. Jeg haaber nemlig, at den Lov, som nu foreligger — jeg husker ikke, om det er for tredje Gang eller hvor mange Gange — denne Gang maa naa til endelig Behandling og Vedtagelse i dette Ting, og jeg haaber, at det vil ske paa en saadan Maade, at Haand-